UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quinta, an cla[n]destina desponsatio manifeste preiudicet? No[n]: apud ecclesia[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

lia mea licite copulatur ei. Itē filius me⁹ ⁊ ille puer non ſunt fratres ſpirituales: ergo ego nō ſuȝ pater ſpiritualis ipſius. Jo.

¶ Qui ſpūalẽ. Duo hec ca. in eodem caſu loquunť: ſed in pͥmo caſu dicitur ꝙ aliqua poteſt habere duos cōpatres quorū ſecūd⁹ ſuſcipit filiū primi de alia vxore. in ſecūdo dicif ꝙ quis pōt hr̄e duas commatres qn̄ ſecūda ſuſcipit prime filiū de alio viro.

te ꝓhibeť ne ꝗs ꝯhat cū duab⁹ cōmatrib⁹ vel ſororibus: qꝛ piaculare flagitium eſt ⁊ damnoſum.

h ¶ Reperitur. j. de conſe. diſt. iiij. non plures. Contra Leo papa, quē cōſtat ipſius p̄deceſſorem fuiſſe, ſtatuit nō debere ad ſuſcipiēdum puerū de baptiſmo plures accedere. quō ƀt hic nulla authoritate īuenif ꝓhibitum? Sȝ licȝ hoc ſancitū fuerat, nōdū tamē in man⁹ legētiū venerat. Ul' forte vir et vxor non reputātur plures: cū vna caro eſſe ꝓbentur ȝ. e. c. ſi quis.

Poſt vxoris obitū cū cōmatre vxoris viri ſuperſtitis ꝯiugio copulari nulla videť authoritas vel ratio ꝓhibere. neq̄ᵃ em̄ cognationi carnis cognatioᵇ ſpirit⁹ cōparaťᶜ, neq̄ ꝑ vnioneᵈ carnis ad vnionēᵉ ſpirit⁹ pertrāſiť. ¶ Notādū ƀo eſt ꝙ aliud eſt cōmatrēᶠ alicui⁹ cognoſcere, atq̄ aliud derelictā ab aliquo cōmatrem alicuius fieri. Authoritas illa Nicolai pa. ⁊ Calcedoneñ. ſynodi illū ꝓhibet cōmatris ſue vxoris matrimonio copulari, qui vxori ſue debitum reddidit poſtq̄ illi⁹ cōmater extitit. Illa vero authoritas Triburienſisᵍ cōcilij illos permittit matrimonio copulari, cuius vxori poſtq̄ a viro ſuo derelinquiť, illi⁹ cōmater efficiť, nec poſt cōpaternitatē a viro ſuo cognoſciť. Queriť autē an vxor cū marito in baptiſmate ſimul debeat ſuſcipere puerum.

De his ita ſcribit Urban⁹. ij. Uitali epiſcopo Brixie.

¶ Uxor ſimul cum viro filium alicuius in baptiſmate non ſit ſuſcipiens.

Quod autē vxor cū marito in baptiſmate ſimul nō debeat ſuſcipere puerū, nulla authoritate reperiťʰ ꝓhibitū: ſȝ vt puritas ſpūalis paternitatꝭ ab oī labe ⁊ infamiaⁱ cōſerueť imunis, dignuȝ eſſe decernimus vt vtriq̄ inſimul ad hoc aſpirare minime p̄ſumāt: qꝛ ƀo piaculare flagitiū cōmiſit q̇ duab⁹ ꝯmatrib⁹ velut duabus ſororibus nupſit: magna iuxta modū culpe penitētia ſibi dȝ iniūgi. Illud ƀo Triburieñ. ꝯci. q̇ ſpūalē hȝ cōpatrem ⁊c̄. ante hācᵏ ꝓhibitionē dictū intelligiť: vel vxorˡ cōmater accipiatur non ex eodem filio cū viro, ſed ex alio.

¶ Queſtio.v.

Quod autēᵐ clādeſtina cōiugia fieri nō debeāt. Euariſt⁹ papa teſtať ſcribens epīs Aphri-

iij.ps.ᵗ Poſt vxorꝭ obitū. ¶ Caſus. Sicut in precedentica. dicif ꝙ aliqua pōt hr̄e duos compatres: ſic ⁊ in hoc ca. dicif ꝙ aliquis pōt habere duas cōmatres. Martinus habet Bertaȝ in vxorem. illa habet ex alio filium quē Maria ſuſcepit de ſacro fonte: et ſic efficif cōmater Berte, et non Martini: quā Mariā Martinus licite poteſt ducere in vxorē mortua Berta: et ſic habebit duas cōmatres.

a ¶ Neq̄ crederet aliq̇s ꝙ cognatio ſpūalis acq̇reretur marito ꝑ vxorem ſuā, ſicut ⁊ cognatio carnalis ꝙ ſicut oēs ꝯſanguinei vxoris ea mediante efficiunť viro affines, ita cōpatres ⁊ cōmatres vxoris efficerenť marito per eā cōpatres ⁊ cōmatres. hoc negat hic.

b ¶ Cognatio. ſ. ſpiritualis.

c ¶ Cōparať. i. aſſimilať in hoc ꝙ per vxorē acquiriť, ⁊ hoc melius exprimit ſtatim, neq̄ em̄ ⁊c̄.

d ¶ Per vnionē. ſm̄ hoc reprobať intellect⁹ G. vtrū ꝗs poſt cognoſcat, vel non: vt. j. §. ſequenti.

e ¶ Ad vnionē. Precedentem matrimonium ſiue carnalem copulam: aliter bene pertranſireť, niſi cum filius alterius tantum ſuſcipitur.

¶ Notandū ƀo. ¶ Hec eſt. iij. pars. q. ſm̄ Jo. de fan.

¶ Caſus. Nūc Gra. ſoluit p̄dictā contrarietatē, et male ſm̄ h. dicit em̄ ꝙ ſi vxor mea efficiť ꝯmater alteri⁹: ſi vxorem meā poſtea cognouero, ea mortua nō potero ꝯhere cū ꝯmatre ipſius: ſecus autē ſi eā nō cognouero.

f ¶ Cōmatrē vxorē ſuā iam factā cōmatrē alicuius. i. poſtq̄ eſt effecta cōmater alicuius femine quo caſu non pōt ducere aliā feminā vxore mortua ſm̄ Gra.

g ¶ Triburiēſis concilij. Melius diceret Paſchalis tamen idem eſt caſus.

Quod aūt. ¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuidiť in duas partes. In p̄ma q̄riť an vxor ſimul cū marito debeat ſuſcipere puerū de ſacro fonte. Et rn̄det ꝙ non. In ſcd̄a parte ꝓhibeť ... [continued above]

i ¶ Et īfamia. de facto Crederēt em̄ ſtu'ti aliquā ꝓximitatem inter eos cōtrahi ſi ſimul ſuſciperēt. Sed etiā ſuperfluum eſſet vt vterq̄ ſuſciperet, cū ex ſuſceptiōe alterius vterq̄ compater efficiatur. de cōſuetudine eſt tamen in quibuſdam locꝭ ꝙ vterq̄ ſimul ſuſcipit. Uel dic vt not. eꝫ de cog. ſpi. c. vl.

¶ Illud ƀo. ¶ Caſus. Finis premiſſi ca. videť ꝯtradicere illi ca. q̇ ſpūalē. ſicut et duo prima ca. Et ideo Gr. alio modo vult ſoluere predictā contrarietatem, dicēs ꝙ illud qȯ dictum fuit in illo ca. q̇ ſpiritualē. dictuȝ fuit ante ꝓhibitionē in premiſſo ca. factam. vel ibi vxor accipiť ꝓ cōmatre, nec ex eodem filio cum viro, ſed ex alio. Et hoc vltimum tenet h. et alij doctores.

k ¶ Ante hanc. precedētem Urbanum: que contraria eſt ei quo ad finem. ȝ. e. proxi.

l ¶ Uel vxor. Meli⁹ dixiſſet, vel vir compater efficiať, non ex eodē filio cum vxore, ſed ex alio: ſȝ variat ſexum, quia ponit in femineo genere eundem caſum quem poſuit in maſculino in ca. q̇ ſpiritualem vbi eadem permittitur habere duos compatres.

Quod autē. ¶ Hec. q. diuidiť in. iiij. partes: in p̄ma quarū ꝓbať ꝙ mr̄imonia clādeſtina nō debēt fieri: ſȝ legitima, ⁊ ꝑ ſacerdotē: al's niſi ꝯſenſus ꝯcurrat legitim⁹, non valet qȯ actū eſt. Scd̄a ibi: ſȝ queriť. Tertia ibi: nec illȯ. Quarta ibi: ſȝ obijciť. Jo. de fan.

¶ Caſus. In themate fuit ꝓpoſita qȯ an clādeſtina deſpōſatio p̄iudicet manifeſte. Et dicēdū eſt ꝙ p̄iudicat ſi de ea ꝯſtet: nō em̄ deficit ius, ſȝ ꝓbatio. Clādeſtina tn̄ matrimonia fieri non debēt, qꝛ ꝓbari nō poſſunt: vnde ꝗ ad eccleſiā manifeſtā preiudicant clandeſtinis.

m ¶ Qȯ autē. Hic depingiť. q. v. ⁊ erat in themate in q̄nto loco queſitū an clādeſtina deſponſatio manifeſte preiudicet. Et quidem preiudicaret ſi conſtaret de ea. eꝫ de-

clāde.deſpon.qđ nobis.ſed q: eccleſie non conſtat de ea, ei preiudicat manifeſta ꝓbatio.ergo deficit hoc caſu non ius,ſed ꝓbatio. † de teſt.tut.duo.ſunt titij.quia eccleſia de occultis non iudicat.xxxij.diſt.erubeſcāt.ſed hec que ſtio facilis erat:ꝛ ideo noluit eā ponere,ſed ponit aliam, ſcꝫ vtrū clādeſtina mr̄imonia debeant fieri: ꝛ dicunt q̄dā ꝙ nō,ſi tñ fiant,te nent.Et ſunt clandeſtina q̄ ſine preſentia teſtiū,ꝛ traductione ꝛ alijs ſolennitatib⁹ ꝯhunt, ſed cum hmōi ſolēnitates non ſint de ſubſtātia matrimonij,ſed ſufficiat ſolus cōſenſus:quare ꝓhibent hic contrahi? Rñ. duplici rōne ne ſub ſpecie mr̄imonij fiat fornicatio,vel ne matrimonialiter ꝯiuncti ſeparent.Sepe enim matrimonio occulte ꝯtracto,alter mutaret ꝓpoſitū,ꝛ dimitteret reliquū ꝓbationibus deſtitutum: vt.j.e. §.his.

† Ut xxxij.q.v.chriſtiana.ff.de teſta.tute.duo ſunt.

Matrimonia clandeſtina q̄ ſint,et vtrū teneant.

xxij.queſt.ij.ſolet.In hoc autem concordo leges canonibus,ꝙ inter impares perſonas non preſumo eſſe matrimoniū niſi dotalia inſtrumēta interueniāt.C.de nup.imperialis.§.immo.Itē illud conſidero circa pares ꝛ impares an maritalis affectio preceſſerit,comparatis perſonis,ꝛ vite coniunctione cōſiderata: vt.ff.de donat.donationes.Itē ꝛ famā loci conſidero: vt ex̄ de preſump.illud.Itē ꝙ ſimul receperit ſacramēta: vt.xxviij.q.j.caue.Item ꝙ dos requiratur in oī matrimonio vt hic dicitur:potes intelligere in ſublimioribus pſonis,nā ibi ꝛ dos ꝛ alie ſolēnitates matrimonij requirūtur.in mediocribus autē pſonis ſm leges non ſufficiunt teſtes niſi ſcriptura adſit. in infimis ſufficiūt teſtes vt in auten.quib.mod.na.effici.legi.§.hoc ergo colla.vj.

Clandeſtina coniugia fieri non debent.

ALiter legitimū non ſit cōiugium niſi ab his q̄ ſup ipſaꝫ feminā dñationē habere vident,ꝛ a q̄b⁹ cuſtodit, vxor petat[a],ꝛ a parētib⁹ ꝛ propinquiorib⁹ ſponſet,ꝛ legibus dotet,ꝛ ſuo tēpore ſacerdotaliter(vt mos eſt)cum precib⁹[b] ꝛ oblationib⁹ a ſacerdote benedicatur:ꝛ a paranymphis (vt cōſuetudo docet)cuſtodita,ꝛ cōſociata a proximis,congruo tēpore petita a legibus dotetur, ac ſolenniter accipiat: ꝛ biduo vel triduo orationibus vacēt, ꝛ caſtitatē cuſtodiant. **I**tem. Ita peracta legitima ſcitote eſſe cōnubia:aliter vero pſumpta, nō ꝯiugia,ſed adulteria vel cōtubernia[c],vel ſtupra aut fornicationes poti⁹ q̄ legitima[d] coniugia eſſe nō dubitat,niſi volūtas ꝓpria ſuffragauerit,ꝛ vota ſuccurrerint legitima.

Item ex decre.Hormiſde pape.c.vj.

Nuptias occultas celebrare non licet.

NUll⁹[e] fidelis cuiuſcūqꝫ conditionis ſit, occulte nuptias faciat:ſed benedictione accepta a ſacerdote,publice nubat in domino.

Item Nicolaus ad conſulta Bulgarorum.

Nuptie publice celebrari debent.

NOſtrates tā mares q̄ꝫ femine nō ligaturā auream vel argēteā,aut ex quolibet metallo cōpoſitam quando nuptialia federa cōtrahūt, in capitibus deferunt:ſed poſt ſponſalia, † q̄ futurarum ſunt nuptiarum promiſſio, ‡ federa quoqꝫ conſenſu eorum qui hec contrahunt, et horum in quorum poteſtate ſunt, celebrantur:et poſtq̄ꝫ arris ſponſam ſibi ſponſus per digitum fidei annulo[f] inſignitam deſponderit:dotēqꝫ vtriqꝫ placitam ſponſus ei⁹ ſcripto pactū hoc continente corā inuitatis[g]

ALiter legitimū. ¶ Caſ⁹. Tūc eſt ſolēne coniugiū cuꝫ puella a curatore vel a parētib⁹ deſponſat et dotat:a pbr̄o benedicit, et cuſtodit a paranymphis : et ducta ad domū viri,cū eo biduo vel triduo caſtitatē ſeruat.Ubi vero hoc nō fit,ſꝫ clam ducit vxor,poti⁹ preſumit ſtuprū vel ꝯtubernium vel adulterium,q̄ꝫ legitimum coniugium.

a ¶ Petatur.ne appetētie ꝓcacioris eſtimetur author ſi ipſa ꝛc̄.xxxij.q.ij.ca.honorantur.

b ¶ Precibus.ex̄ de clan.deſpon.cum inhibitio.

c ¶ Cōtubernia.Hic canon preſumit i deteriorē partē. nā vbi periculū vertit,in tutiorē partē interpretandum eſt: vt ex̄ de homici.ad audiētiā.ꝛ.s.di.v.ad ei⁹.q̄nqꝫ tamē preſumit canon ꝓ matrimonio: vt.xxxij.q.j.ſi q̄s acceperit.Sꝫ nōne in matrimonio ſufficit ꝓbare ꝙ aliq̄s eā receperit eo pretextu vt eā perpetuo haberet,lꝫ aliđ nō ſit dictū? vt.xxxij.q.ij.ſolet.ꝛ in libere mulierꝭ ꝯiunctiōe poti⁹ preſumit matrimoniū q̄ꝫ ꝯcubinatus : vt.ff.de ritu nup.in libere.nā cum quis non ꝓteſtat ſe velle habere aliquā vt ꝯcubinā:dummodo honeſta ſit mulier,habebit eam vt legitimā : vt.ff.de ꝯcu.in concubinatu. ‡ So. canon ꝯſiderat periculū anime:ex̄ de iureiur.cum ꝯtingat.ex̄ de ſponſa.iuuenis.ꝛ ideo potius iudicat eſſe fornicationē q̄ꝫ matrimoniū.lex tñ ſtricti⁹ ꝯſiderat matrimoniū q̄ꝫ canon,nā ſi aliq̄s iurauerit ꝙ vellet aliquā perpetuo retinere ſecū,niſi dicat ꝙ velit eam retinere in vxorē legitimā,non erit matrimoniū.in aut.qui.mo.na.effi.le. §.pe.col.vj.j.eo.ſi quis diuinis.ſecus ſm canones: vt

Matrimoniū vtrū inter aliq̄s pſumi poſſit.

‡ Dic vt not. ex̄ de pſumpt. illud.

d ¶ Legitima.nō preiudicaretur alij mr̄imonio ꝓ eorum cōfeſſionem. extra de eo qui cog. conſan.ſuper eo.

e **N**Ull⁹. cauſam huius reprobationis habes. infra eod §. hiis ita.

† aſas ſponſalia federa.

‡ Cōc. tex.i.l.oro.et l.oīno.ff.de ſpō.et l.nō ſane.et ibi cy.C.de bo.q̄li.

NOſtrates. ¶ Caſus. Bulgari ad fidē cōuerſi querebant qualiter matrimonia contrahere deberent Et reſpondet Nicolaus ꝙ noſtrates.i. Romani nullam ligaturam ex aliquo metallo deferunt in capitibus cum nuptialia federa contrahunt,ſed poſt ſponſalia de futuro per verba conſentiunt de preſenti de licentia eorum in quorum ſunt poteſtate.et poſtq̄ꝫ ſponſus ſponſam annulo ſubarrauit, et donationem ei propter nuptias conſtituit : ambo ad carnalia commercia perducuntur.primo tamen debent in eccleſia benedici, et ſuſcipere celeſte velamen.alia etiam ſunt que in ſponſalibus fiunt,ſed nunc ad memoriam non occurrunt.ſed ꝛ ſi hec in nuptijs non interuenerint,non erit peccatum. Uerba cap.ſic exponas.poſtq̄ꝫ ſponſalia federa, id eſt promiſſio de futuro. Federa quoqꝫ, id eſt conſenſus de preſenti. Dotem,id eſt donationem ꝓpter nuptias. Ad nuptialia federa,id eſt ad carnale commercium, vel conuiuia nuptialia. Celeſte,id eſt myſticum : vel celeſte, id eſt eccleſiaſticum, vel eccleſiaſtica inſtitutione inuentum.

‡ Uide qđ not.xxvij.q.ij.ſi q̄s vxorē ꝓ pñ.

f ¶ Annulo.annulus ſignificat mutuum amorē ꝛ fidē coniugalē eſſe ſeruandā: ‡ vt.j.e.femine.

Annulus nuꝑtie qđ notat.

g ¶ Inuitatis.ar.ꝙ teſtes in matrimonio erunt rogati,ſicut in diuortio.ff.de diuor.nullum.qđ non credo.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ab vtraqꝫ parte tradiderit aut mox, aut apto tpe[a], ne videlicet ante tēpus lege definitum tale q̇d facere p̄ſumant: ambo ad nuptialia federa ꝑducūtur ꝛ primū in eccl'iaꝫ dn̄i cū oblationibus quas offerre[b] debēt deo per ſacerdotis manū ſtatuuntur: ſicqꝫ demū bn̄dictionē ꝛ velamē celeſte[c] ſuſcipiūt. Itē ſunt p̄ter hec alia, que ad memoriā non occurrūt, pacta coniugiorū ſolennia. Peccatū aūt eſſe ſi hec cūcta[d] ī nuptiali federe nō interueniāt[e], non dicimus. Item Leo papa.

¶ In cōtrahēdo cōiugio iſta ſunt obſeruanda.

Qualis debeat vxor eſſe que habenda eſt ſm̄ legē[f] virgo caſta, ꝛ deſponſata[g] in virginitate, ꝛ dotata legitime, ꝛ parētibus tradita ſponſo, et paranymphis accipienda, et ita ſm̄ legē et euangeliū publicis nuptijs in cōiugium liquide ſumenda: ꝛ oībus diebus vite ſue (niſi ex conſenſu, ꝛ cauſa vacandi deo) nunq̄ꝫ propter hominē eſt ſeparanda: et ſi fornicata fuerit, dimittēda: ſed illa viuente, altera non ducenda: quia adulteri regnum dei non poſſidebūt: ꝛ penitentia illius per ſcripturam[h] recipienda. Item ex concil. Carthagineñ. iiij.

¶ Quomodo ſponſus ꝛ ſponſa ad benedictionē accedant.

Sponſus et ſponſa cum benedicēdi ſunt a ſacerdote, a parētib9 vel paranymphis offeranꝶ in eccleſia ſacerdoti: qui cū acceperint benedictionē, eadē nocte ꝓ reuerentia[i] benedictionis in virginitate permaneant. Itē ex concil. Arelatēſi. c. vj.

¶ Sine publicis nuptijs nullus ducat vxorem.

Nullū ſine dote fiat cōiugium: iuxta poſſibilitatē[k] fiat dos[l]: nec ſine publicis nuptijs q̇ſq̄ꝫ nubere vel vxorē ducere preſumat. His oībus authoritatib9 occulte nuptie prohibentur. atqꝫ ideo cū contra authoritatē fiunt nuptie, ꝓ infectis haberi debēt. Sed queriꝶ quid ſibi velint ille ſolēnitates velaminis et annuli q̄ in coniugijs obſeruantur. De his ita ſcribit Iſidor9 in ij. lib. de officijs. ca. xv.

¶ Quare femine velanꝶ dum maritantur.

Femine dū maritātur, ideo velantur, vt ſe nouerint ſemꝑ maritis ſuis ſubditas[m] eſſe ꝛ humiles. ¶ Itē ꝙ nubētes poſt benedictionē vitta inuicem quaſi vno vinculo copulanꝶ: vcꝫ ideo fit ne cōpagem cōiugalis vnitatis dirumpāt. ¶ At vero ꝙ eadem vitta candido purpureoqꝫ colore ꝑmiſceꝶ: cādor quippe eſt ad munditiā vite: purpura ad ſanguinis poſteritatē adhibetur: vt hoc ſigno et cōtinentia et lex continendi ab vtriſqꝫ ad tēpus admoneanꝶ: ꝛ poſt hoc reddendū debitū nō negetur. ¶ Item ꝙ in primis nuptijs

a ¶ Apto tempore. ſcꝫ cum erant in adulta etate: ꝛ non in quadrageſima ducet eam: licet in quadrageſima contrahere poſſit. extra de ma. con. contra interdict. eccle. ex literis. in parte deciſa. Io.

Cōtrahere lꝫ in quadrageſima.

b ¶ Offerre. ſecundum conſuetudinem regionis.

c ¶ Velamen celeſte. q2 quoddam celeſte vel ſpirituale ſignificat. j. ea. femine.

d ¶ Hec cuncta. i. hec ſingula. lxxxix. diſt. ſingula.

e ¶ Non interueniant. hm̄oi enī ſolennitates non exiguntur neceſſario. nā ſi omittātur leuia vel modica nō nocēt: vt. ff. de ventre inſpici. l. j. in fi. dos ergo pōt omitti: q2 licet dos ſine mr̄imonio eſſe non poſſit, mr̄imonium tamen ſine dote eſſe poteſt: vt. j. eo. ſi q̄s diuinis. Sed cōtra. iij. q. iiij. conſanguineorū. ſed illud intelligitur in eodem caſu cum illo ca. aliter. ſcilꝫ de occulte contrahentibus. vnde cum preſumātur adulteri repellūtur. H. tamen dicit peccatū eſſe ſi huiuſmodi omittātur ſolennitates ſi adhiberi poſſunt.

Matrimoniuꝫ pōt eſſe ſine dote.

Cōc. trī. i. l. ſ. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. gl. in ca. et ſi neceſſe eē. Idem not. eē. quiſ. ſint le: gi. ta: tāt. et idē not. ꝑs. h.

Qualis debeat. ¶ Caſus. Hic oſtēditur qualis debet eſſe vxor illius q̇ ſperat de cetero ꝓmoueri: et qualiter debet duci. et diciꝶ ꝙ debet eſſe virgo caſta ꝛc. que nō eſt ſeparanda niſi ex conſenſu vacaret orationi, vel niſi fuerit fornicata. nec tamen illa viuēte altera duci poteſt: q̇a adulterium committeretur. quod ſi fecerit, debet recipi ad penitentiam per ſcripturam.

f ¶ Legem. promotionis.

g ¶ Deſponſata. Hoc eſt contra illos qui dicunt ꝙ ſi aliquam fornicariam deflorauí, et eam poſtmodum ducam in vxorem, non repellor a promotione quaſi corruptam duxerim: argu. xxviij. diſt. quia ſunt. xxxiiij. diſtin. curandum. lxxvij. diſt. quicunqꝫ. xxxiiij. diſt. precipimus

Argu. contra. xxiiij. diſtinc. Valentino. Sed certe et hoc caſu in virginitate videtur iſta deſponſata. omnia enim que preceſſerunt, legitimanꝶ per ſequēs matrimonium. extra qui fil. ſint legi. tanta.

h ¶ Per ſcripturam. j. de pe. di. j. quem penitet. contra. ſed ibi prohibetur abſens per ſcripturam cōfiteri: vel ꝙ penitētiam accipere debeat. hic autē permittitur mulieri ſimplici, dum tamen preſens ſit, in ſcripto peccata offerre: vt. ij. q. ō. viij. §. ſed Calixtus.

i Sponſus. ¶ Pro reuerētia. ergo non erit peccatum ſi aliter fiat.

k Nullū. ¶ Iuxta poſſibilitatē. i. ſcd'm facultatem, et viri nobilitatem: vt. ff. de iure do. quero. ff. de relig. ſi quis ſepul ij. ꝑs. chrum. §. vlt.

l ¶ Dos. Ex hoc dicunt quidam ꝙ ſemper aliq̇d dandum eſt in dotem: ꝛ ſi nimia paupertas cogat, ſaltē dabis vnū denarium: quod non cōcedo. et hoc eſt conſiliū.

¶ Sed queritur. ¶ Hec eſt. ij. pars queſtionis in qua queriꝶ: vt. j. e. ſeq̄tur ſm̄ Io. de fan.

Femine. ¶ Caſus. Hoc ca. diuidiꝶ in. iiij. partes. In prima dicitur ꝙ femine ideo velantur cum maritantur, vt oſtendatur ꝙ ſemꝑ debēt eſſe ſubdite viris ſuis. In ſecūda parte diciꝶ ꝙ ideo in vitta īſimul colligantur, ad oſtendendum ꝙ fidem coniugalem debēt ſemper adinuicem obſeruare. In tertia parte oſtenditur quid candor et rubor in vitta illa ſignificent. In quarta parte quid annulus ſignificet: et quare in quarto digito inſeratur. Secunda pars incipit ibi, Item ꝙ nubentes. Tertia ibi, At vero. Quarta ibi, Item ꝙ in primis. Eodem pignore, id eſt ſigno. Sequens ca. patet.

m ¶ Subditas. j. xxxij. q. v. cū caput. ꝛ c. mulierem.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Annuli datio facit preſumi pro matrimonio.

a Annulus. Dicit h. ꝙ per traditionē annuli a ſponſo vel donationē arrarum preſumitur pro matrimonio. ar. ex de pſump. illud. ⁊ hoc etiā videt̄ per orationes Grego. que dicunt̄ in benedictionibus vbi dicit, Benedic dn̄e has arras, ⁊ arg. xxvij. q. ij. ſi quis vxorē. Alij † dicūt ſponſalia tātum pſumi, niſi det̄ annulus a ſacerdote. arg. ē. e. nſates. vel niſi ſit de cōſuetudine loci ꝙ annulus det̄ in matrimonio. et eſt ſi. qd dicit lex in arra ꝙ nō facit emptionē, ſed eſt eius ſignū. inſti. de emp. ⁊ ven. in prin.

† Ut R. et B.

annulus[a] a ſponſo ſponſe dat̄, fit nimirum vel propter mutue dilectionis ſignū: vel propter id magis vt eodem pignore eorum corda iungant̄. Unde ⁊ quarto annulus digito inſeritur, ideo quia in eo vena quedam (vt fertur) ſanguinis ad cor vſque perueniat.

Item Ambroſius in libro de patriarchis.

Nuptie dicuntur ab obnubendo: eo ꝙ caput ſuum obnubere ſoleant.

Nec illud ocioſum, ꝙ cū veniret rebecca, vidit Iſaac deambulantē: et cū interrogaſſet quis eſſet: cognito ꝙ ipſe eſſet cui duceret̄ vxor[b] deſcendit: et caput obnubere ſuū cepit: docens verecundiā in nuptijs preire debere. inde enim et nuptie dicte, ꝙ pudoris gratia ſe puelle obnuberent.

Sed obijcit̄ premiſſis: multa ſunt que prohibent̄: que ſi fiant, ex poſtfacto cōualeſcūt. Prohibentur vouētes matrimonia contrahere: que tamen ſi cōtraxerint, inuiolata permanere oportet. ſic et clādeſtina cōiugia cōtra leges quidē fiūt: tamen cōtracta diſſolui non poſſunt: quia ex legitimo voto ſubſequēte corroborantur. vnde Euariſtus cum dixiſſet. Aliter preſumpta nō ſunt coniugia, ſed adulteria: addidit, niſi voluntas propria ſuffragauerit: ⁊ vota ſuccurrerint legitima.

Hinc etiam in nouellis[c].

Si quis diuinis tactis ſcripturis iurauit mulieri legitimam ſe eam vxorem habiturum[d]: vel ſi in oratorio tale ſacramentum dederit: ſit illa legitima vxor: quāuis nulla dos, nulla ſcriptura alia interpoſita ſit. His ita reſpondetur, coniugia que clam contrahuntur, non negantur eſſe coniugia: nec iubētur diſſolui ſi vtriuſque confeſſione[e] probari potuerūt: verūtamen prohibentur: quia mutata volūtate alterius eorum, alterius confeſ-

Nec illud. Hec eſt. iij. pars. q. in qua pbat magiſter ꝙ verecūdiam debent pretendere mulieres cum nubūt. Jo. de fan.

iij. ps. Gen. xxiiij.

b Uxor. Iam ergo erat vxor, ⁊ deſponſata. ar. xxxij. q. ij. §. cū ergo. Et eſt argu. ꝙ matrimoniū pōt cōtrahi inter abſentes q nūquam ſe viderūt, quod verum eſt ſi fama vel aliquo alio modo ſe nouerunt: et in ignotos ex toto cōſentire non poſſumus: ſed in eos qui non ſunt penitus ignoti, poſſumus cōſentire: vt. lxiiij. diſtin. c. j. ⁊ ij. di. lxv. c. ij. et. iij. Quod inter abſentes matrimoniū cōtrahatur, ‡ eſt arg. extra q clerici vel vo. veniens. ff. de ritu nup. mulierem. ff. de ſpon. ſufficit. ⁊ dicit lex ꝙ omnes cōtractus qui cōſenſu cōtrahūtur, inter abſentes celebrant̄. ff. de cōtrahen. emp. l. j. §. eſt autē. dum tamen hoc agat̄. nō enim dico ꝙ ſolus conſenſus facit matrimonium, niſi hoc ſit actū inter conſentientes: arg. xxvij. q. ij. ſufficiat. ⁊ dicit lex ꝙ inſpiciēdum ſit quid agat̄. ff. de act. et obli. obligationū. Arg. contra extra de ſpon. duo. duobus. ibi corde ⁊ ore, ⁊ ſi non ſtringit ⁊c. Sed dic ꝙ ore dicuntur conſentire, cum procuratores eorum nomine conſentiūt. Sed quid dices ſi aliquis conſenſum ſuum exprimat alicui femine per literas, et ante receptas ab illa iſte peniteat? h. dicit non eſſe matrimonium licet illa conſentiat: quia requiritur ꝙ duret volūtas prioris. Nam requirit̄ ibi mutuus conſenſus. ſecus tamen eſt in alijs mandatis. nam licet reuocet̄ mādatum altero ignorante, tamen contractus tenet: vt. ff. man. ſi mandaſſem. Arg. tamen eſt contra. ff. de diuor. ſi penituit. Item ſecus eſt in electione: vt extra de elec. cum inter.

§. Matrimoniū iter abſentes cōtrahi pōt.

iiij. ps.

‡ Hoc habet ex de cōuer. cōiug. ex parte.

Sed obijcitur. Hec eſt. iiij. pars. q. in qua probat ꝙ clandeſtinum matrimonium tenet ſi pbari poteſt. nam ſine vera probatione nullus debet condēnari. ⁊ hoc probat per vnam legem. ⁊ per. iiij. ca. Joan. de fan.

Caſus. Supra dictum eſt in §. his omnibus, ꝙ clandeſtina coniūgia pro infectis haberi debēt. nunc allegat Gra. pro contraria parte, dicēs ꝙ multa fieri nō debēt: facta tamen non rumpuntur: vt matrimonia ſimpliciter vouentiū. ſic ⁊ clandeſtina coniugia fieri non debent: facta tamen tenent. ⁊ ad hoc inducit legem ſequentem.

c In nouellis. in aut. qui. mo. natu. effic. leg. §. penul. col. vj.

Si quis diuinis. Caſus. Dicitur in hac. l. ꝙ ſi quis iuramēto interpoſito promiſerit ſe habiturū de cetero aliquam in vxorem, matrimonialiter conſentiendo in ipſam: legitima erit vxor etſi nulla dos vel ſcriptura interueniat.

d Habiturum. Sed nunquid per hec verba futuri tēporis: iuro ꝙ habebo te pro legitima vxore: contrahitur matrimonium? non videt̄: cum hec verba hic poſita futuri tēporis ſint: vt extra de con. ap. c. vlti. et extra de ſpon. de illis. l. tamen iſta dicit ꝙ ſic: ⁊ eſt verū: quia hoc verbum habebo: reſpectū habet ad preſens tēpus. † aliud eſſet ſi diceretur: iuro ꝙ ducam te in vxorē ⁊c. et ꝙ illa verba ad preſens tempus referantur: probatur extra de matri. cōtra. contra interdic. eccle. ex literis. Uel habiturum, id eſt habitam me retenturum. B.

Matrimoniū contrahi ſi dicas iuro ꝙ te pro vxore habebo.

† Et ſic licet ſit futuri tēporis: tamen trahit ad preſens: et ideo nō valet ex de ſpō. ex pte.

His ita rn̄detur. Caſus. Rn̄det modo Gra. dicēs ꝙ clandeſtina matrimonia non negant̄ eſſe matrimonia: nec iubent̄ diſſolui ſi pbari poſſunt. ſed ideo fieri phibētur quia mutata voluntate vnius eorum matrimoniū pbari non poterit: cū iudex incertā ſniam ferre nō debeat: qd pbat authoritate. Sixti. ⁊ ad hoc iducit ſeqntia ca. Quouſque, id eſt eternaliter: quia nūquam iudicamus. ⁊ ponit̄ improprie.

e Confeſſione. Ecce aperte dicit Gratianus ꝙ confeſſioni ⁊ ſacramento coniunctorum occulte debeat credere eccleſia cum aliter probari non poteſt eos contraxiſſe. quod intelligo cum confitentur pro matrimonio: tunc eorum confeſſioni ſtatur: niſi preiudicetur primo vel ſecundo matrimonio: vt ex de eo qui cog. conſan. ſup eo. tūc enim non ſeparatur ſecūdū matrimoniū ob hoc: licet videatur contra ex de rap. cum cauſam. nam ibi dicit̄ credēdum eſſe confeſſioni mulieris que erat in monaſterio. Sed dicas ꝙ illud vel, ibi ponit̄ pro et. ⁊ ſecundū hoc idem eſt in matrimonio carnali ⁊ ſpūali. Argu. contra ex de regu. ⁊ tranſ. ad reli. vidua. cur enim inferior erit lex diuina? vt xij. q. ij. cū deuotiſſimā. Uel dic aliud eſſe in matrimonio ſpūali. Cum aūt agitur ad matrimoniū diſſoluendū, quia

q̄ ſuper hac lege conſulat ff. de filij. ſignifi. ſi quis ſi pulari. ff. ad tertul. filij. Jo. an.

Teſtimonia ... faciant fidē ... matrimoniali.

dicunt nullū eſſe propter ꝯſanguinitatē, vel aliud impedimentum: non creditur eoꝝ confeſſioni etiam cū ſacramento, niſi aliud adminiculū interuenerit. xxxv.q.vj.ſi duo.⁊.xxxiij.q.j.requiſiſti. Si autem agitur ad ſeparatione mutue ſeruitutis, crederetur tunc confeſſioni alterius, ex̄ de diuoꝛ. ex literis. vnde in mr̄imonio nō ſemper creditur aliq̄bus contra ſe. Itē pone ꝙ ſtabā contra matrimonium dicebā me habere aliā vxoꝛē: non ꝓbaui me hr̄e. nunquid iſta defuncta poſſum ſtatim contrahere? videt̄ ꝙ non, quia fui cōfeſſus contra me. Uel pone ꝙ dicebā aliquam eſſe vxorem meā. non probaui nunqd poſſum cū alia cōtrahere? videtur ꝙ non, eadē ratione, qꝛ cuilibet credit̄ ꝯtra ſe. xiiij. q.ij.§.j. Sed dic ꝙ poſſum, argu. ff. de acqui.poſ. naturaliter §. vlti. ex̄ de cauſa poſſ. et proprie. paſtoꝛalis. nā ibi habes ꝙ ſi egi rei vendi. poſſum agere iterdicto vti poſ. licet ſint contraria. nā per primū contēdo nō me poſſidere: per ſcḋm dico me poſſidere, bene eñ poteſt qs agēdo ꝓponere cōtraria, vel excipiēdo. ⁊ talis caſus eſt expreſſ⁹: ex̄ de deſpon. impu. atteſtationes. ſed non aſſerēdo: vt not. xiij.q. j. in fi. talib⁹ tamē q̄ ſic iurāt, non debet dari licentia ꝯtrahēdi, cū per ſentētiā ſeparant̄: ſꝫ ſue ſunt ꝯſciētie relinquendi: vt ex̄ de iureiu. mulieri.

a ¶ Confeſſione. xxxiij.q.j.ſi qs ꝯtra. ſed ibi de carnali commixtione: hic de ſponſalibus agitur.

b ¶ Credēda. arg. ex his authoꝛitatib⁹ ⁊ ſequētib⁹ ca. ꝙ iudex non ſcḋm conſciētiā ſed ſcḋm allegata debet iudicare. †.j. de ꝯſe. diſt. v.c. vlt. ꝫ. xv.q.v. pbr̄. ꝫ. ij.q.j. de⁹ oīpotēs. ꝫ. iij.q.vij. iudicet. xj.q.iij. eoꝝ. ⁊.c. q̄uis. ⁊.c. graue. ⁊ ca. ſummopere. ar. xj.q.iij. tūc vera. ⁊ ca. plerūqꝫ. contra. ar. xxiij.q.iij. de⁹. quando. contra.

c ¶ Quouſqꝫ. i. eternal'r. q.d. nunqꝫ iudicam⁹. ⁊ ponit̄ impꝛoprie, ſicut ibi: Donec ponam inimicos ⁊c̄. ibi: ſede a dextris meis, donec ponā. i. ſede eternaliter.

Nullum ante. ¶ Caſus. Non debemus ferre ſententiam ante veram ⁊ iuſtā probationē. qḋ probatur authoꝛitate apoſtoli dicentis. Tu qs es ⁊c. Mala eñ audita non debent aliquem mouere vt precipitet ſententiā ſuam. Alienum. i. ab alio iudicandum.

ſione[a] fides iudici fieri non poteſt. Unde publice cū alterius vota in alterā partē ſe tranſtulerint: ꝓ pꝛioꝛi coniugio quod iudici incertū eſt, ſentētia ferri non poterit. Incerta enim (vt Sixtus papa ſcribit epīs per Hiſpaniā ꝯſtitutis) nemo pontificū iudicare preſumat: ⁊ q̄uis vera ſint, non tñ credēda[b] niſi q̄ certꝭ indicijs cōpꝛobant̄, niſi q̄ manifeſto iudicio cōuincūtur, niſi q̄ iudiciario oꝛdine publicant̄. Hinc etiā Uictoꝛ papa ſcribit Theophilo epō.

Incerta chariſſime nullaten⁹ iudicem⁹, q̄uſqꝫ[c] veniat dñs q̄ latētia ꝓducet in lucē, ⁊ illuminabit abſcōdita tenebꝛarum, ⁊ manifeſtabit cōſilia coꝛdium. Q̄uis eñ vera ſint, nō tñ credēda ſunt, niſi q̄ manifeſtis indicijs cōpꝛobant̄, niſi q̄ manifeſto iudicio ꝯuincunt̄, niſi q̄ iudiciario oꝛdine publicant̄.

Item Euariſtus papa omnibus epiſcopis.

¶ Ante iuſtā ꝓbationē null⁹ eſt iudicādus aut dānand⁹.

Nullū[d] ante verā iuſtāqꝫ probationem iudicare aut damnare debemus: teſte apoſtolo, q̇ ait: Tu qs es q̇ iudicas alienū ſeruum? dñō ſuo ſtat aut cadit. mala vtiqꝫ audita nullū moueāt, aut paſſim dicta abſqꝫ certa ꝓbatione q̇ſq̄ vnq̄ credat: ſꝫ ante audita, diligēter inquirat, ne precipitando quicq̄ aliquis agat.

Item Eleutherius papa.

¶ Nō ſūt aliq̄ iudicāda priuſqꝫ certꝭ demonſtrent̄ iudicijs.

Iudicantē opꝫ cuncta[e] rimari ⁊ oꝛdinem[f] rerū plena[g] inquiſitione diſcutere interrogandi[h], reſpondendi, obijciendiqꝫ pꝛebita patientia ab eo: vt ibi actio ambarū partium illuminata[i] ſit pleniter: nec litigantibus iudex prius velit ſua ſententia obuiare, niſi quando iam peractis omnibus nihil habeant in queſtione quod pꝛoponant. et tandiu actio ventiletur, quouſqꝫ ad rei veritatem perueniatur. frequenter interrogari opoꝛtet, ne aliquid pꝛetermiſſum foꝛte remaneat[k], quod annecti conueniat. Ex pꝛemiſſis manifeſte colligitur ꝙ pꝛo incer-

d ¶ Nullū. ꝫ. ij.q.j. deus omnipotēs. ꝫ. diſt. lxxxvj. ſi qḋ ꝫ. xj.q.iij. eoꝝ. et ca. in cunctis.

Iudicantē. ¶ Caſus. Iudex debet oīa diligenter inquirere, et oꝛdinem negocij plena inquiſitione ab vtraqꝫ parte inquirere: ⁊ tūc debet ad ſentētiā venire cū nihil fuerit pꝛeter miſſū. Actio. id eſt negocium.

e ¶ Cūcta. Uidetur ergo ꝙ a teſte poſſit inquirere an talis ſit vt poſſit teſtari: vt. ij. qōe. vij. querendū. †nō tamen in omnib⁹ erit ita curioſus: quia quedā lꝫ ſciamus, diſſimulare debemus: vt. ff. de noua. doli. in fi. ⁊. xxij. q.ij.c. vtilem. (Rom. xiij. a.) (†Adde ſi teſtis ſit crimīnoſ⁹, an teneat̄ rñdere interrogat⁹. gl. in. l. q̄ iurаſſe §. ſi pr̄. ff. de iureiu. Bar. in. l. ſi duo patroni. ff. e.)

f ¶ Et oꝛdinē. Et circunſtantias omnes. ex̄ de teſti. cuꝫ cauſam. et eſt ſi. C. de iudi. et in autē. iubemus. ij. qōe. j. in pꝛimis. et. xxxiij. q. viij. occidit Phinees.

g ¶ Plena. in petitoꝛio, ſꝫ in poſſeſſoꝛio ſufficit ſummatim tangere negociū. ff. ad exhi. l. iij. §. ſciendū. de re iudica. a diuo. ⁊ extra vt lit. nō cōteſt. quoniam frequenter. in fi.

h ¶ Interrogādi. Hic vides ꝙ pars a parte, et iudex a partibus poteſt facere interrogationes: vt hic ⁊ extra de do. ⁊ cōtu. pꝛout et. ff. de interro. act. ſi ſine. ⁊ ex̄ de conceſ. pꝛebē. ⁊ ec. non vacan. poſt electionem. Similiter aduocati poſſunt interrogare: vt. ff. de adulte. ſi poſtulauerit. §. queſtioni. Cauſarum enim merita, partium aſſertione pandunt̄: vt ex̄ de in integrum reſtitu. cum ex literis. C. ſi per vim vel alio modo. l. ij. ſed in hoc differt interrogatio iudicis ab interrogatione partis: quia ſi partes adinuicē interrogant, opoꝛtet ꝙ pars interrogans pꝛius ponat aliq̄d, ne calumnioſe videatur interrogare: ſed aliud eſt cum iudex interrogat. (Interrogationes a q̄bus poſſunt fieri.)

i ¶ Illuminata ſit pleniter, nā fruct⁹ diuin⁹ eſt ſepius iuſtitiam recenſeri. xxxv.q.ix. graue.

k ¶ Remaneat. Ergo etiā poſt apertas atteſtationes poteſt fieri interrogatio: qꝛ vbicūqꝫ equitas mouet iudicem, poteſt interrogare: vt. ff. de inter. ac. vbicunqꝫ. Sed an oīa pꝛetermiſſa poſſit iudex ſupplere, dubitari conſueuit. Certū eſt ꝙ defectum aduocatoꝝ poteſt iudex ſupplere circa ius: vt. C. vt q̄ deſunt aduo. l. vnica. et extra de poſtula. pꝛe. bone memoꝛie. vbi dicit: nos pꝛo ipſo curauimus allegare, ſed videtur ꝙ etiam de facto poſſit (Iudex de q̄ poteſt ſupplere.)

† Per ſupplere: vt ex̄ de conſue. cū dilectus. ⁊ de appel. ꝯſtitutis. in fi. ff. de pe. heredi. l. vlt. nam ſi aduerſarius non eſt preſens, poteſt iudex ſupplere eius abſentiam: vt. C. de ap. l. vlt. C. de tēp. ap. l. ij. §. vlti. ⁊ iudex ꝯ naturā actiōis poteſt ferre ſentētiam: vt. ff. de redhibito. ac. bouē. §. aliquādo. ⁊ ex̄ de conceſ. prebē. ⁊ ec. non va. ex parte. † Ad hoc dico ꝙ iudex nō pōt ſupplere de facto, niſi aliqd in preſentia ſui actuz eſt: vt ꝙ aliquē citauerit, vel ꝙ inſtrumētū quoddā corā ipſo lectū ſit, vel ꝙ tēpora appellationis lapſa ſint: vt. C. de tēp. app. l. ij. §. vlt. ſimiliter dico ꝙ in his que ſpectāt ad ſubſtātiam electionis, poteſt iudex ſupplere: vt xlvij. diſtin. de Petro. ſi tamen altera pars negaret, non ſtat̄ ꝟbo iudic̄ niſi, ꝗten⁹ ꝑbauerit legitimis documēt̄: vt ex̄ de ꝓba. qm̄ contra. B.

a ¶ A certis. Tene certū et dimitte incertū: vt de peni. diſt. vij. ca. iiij. in fi. nā in incertis locus eſt coniecturis: vt ex̄ de homi. ad audientiā. ⁊. ff. de verbo. obliga. l. continuus. §. j. ff. de ritu nupt. l. adoptiuus. §. ſeruiles. Joannes.

Per iſtā decre. ex pte. non ꝓbat̄ id ad qd ꝓbādū inducit̄ p Jo. nā ibi qd q̄ ad ptes determinata erat vbi dt carere dz robore firmitatis ⁊c; ſed ibi papa voluit gratiā facē illis ſic recepti ex iudiciū ex officio: et ibi inducit rationes que ipſū mouent, q2 talia faciēdā nō ſūt ſine cā. ar. ff. de trāſact. cum hi. §. vlti. ex̄ de cō ceſ. prebē. cum nris. ex̄ de ac. cū dilecti. ſm ho. ‡ Iſtaz gl. tenet Bar. in l. j. C. de dila. quē ſeq̄tur Alexā. de imo. p iſtā glo. l. l. dubitādum. col. iij. C vt q̄ deſunt ad uo. Idē tenet Inno. i c. veni⸗

tis a certis[a] recedendū nō eſt, nec in re dubia certa danda eſt ſentētia. Cū autē fides dubie rei teſtium approbatiōe vel legitima confeſſione iudici fieri non valeat: teſtes autē authoritate calixti pape de alijs cauſis vel negocijs teſtimoniū dicere nō valeāt, niſi de his q̄ ſub coꝝ preſentia facta noſcūtur: apparet clandeſtina coniugia ideo eſſe ꝓhibita, q2 cum alter eoꝝ coniugalē affectū ſe ad alterum habuiſſe negare voluerit, legitimis ꝓbationib⁹ cōuinci non poterit: q̄b⁹ deficiētib⁹, iudicis ſententia rite abſolut⁹, reatū adulterij vterqꝫ incurrit, dum vtroqꝫ eorum viuēte alij ſe copulauerit.

Cauſa.xxxi.

Xorē[b] cuiuſdā alius conſtuprauit: eo mortuo adulteram ſibi in vxorem accepit: filiam ex ea ſuſceptā cuidā in cōiugem ſe daturū iurauit, illa aſſenſum non prebuit, deinde pater alij eā tradidit, a primo repoſcit̄.

Querit̄ an poſſit duci in cōiugiū q̄ pri⁹ eſt polluta per adulteriū? Secūdo, an filia inuita ſit tradēda alicui? Tertio, an poſt patris ſponſionē illa poſſit nubere alij?

Queſtio.j.

Dulterio[c] polluta prohibet̄ duci in coniugiū authoritate Leonis pape qua dicitur.

Adulterio polluta nō ducatur ab eodē in matrimoniū.

Nullus ducat i matrimonium quā prius polluit adulterio. Sed Aug. ecōtra teſtat̄ ſcribēs ad Ualerium de nuptijs ⁊ concupiſcentia.

Licet alicui ducere in matrimonium quam pu⁹ polluit adulterio.

Vxorē cuiuſdā. ¶ Caſus. In preſenti cauſa tractatum eſt de quibuſdam impedimētis matrimonij. Ideo nunc Gra. annectit hanc cauſam. xxxj. in qua tractat de alijs impedimētis matrimonij, ſcz vtrum aliquis poſſit ducere in vxorē quam polluit per adulteriū. Addit in hac cauſa alia impedimēta, ſcz violētiam et enormitatē delicti, adiungit etiā de fide ſponſalium non frangēda. Ut autem hec ⁊ alia faciat, premittit thema de quo tres elicit queſtiones.

b ¶ Uxorē cuiuſdā. In hac cauſa addit Grat. duo alia impedimenta matrimonij, ſcz enormitatem criminis de qua tractat in prima queſtione, ⁊ coactionem de qua tractat in ſcda. Adiūgit etiā in tertia queſtione de fide ſponſaliū non frangēda. Ut autē hec ⁊c. Et no. ꝙ licet enormitas delicti impediat matrimonium contrahēdum: non impedit tamen niſi in his caſib⁹, ſcz cum quis cōmiſit inceſtum. xxxij. q. vij. ſi quis viduam. et cum quis interfecit vxorē. xxxiij. q. ij. admonere. ⁊ in alijs caſibus notatis. xxxvij. q. j. hi qui. de alijs non reperitur expreſſum, ꝙ impediant, niſi quis velit dicere de ſolēniter penitente de quocunqꝫ crimine quod impediat: vt. xxxiij. q. ij. de his. quod non admitto. illud tamen non eſt verū quod nullū crimen dirimit iam contractum, niſi in duobus caſibus ſequentibus, vbi non tantum crimen quantum conſtitutio eccleſie dirimit.

Adulterio. ¶ Hec. q. diuidit̄ in tres partes. In prima probat per ſex canones ꝙ null⁹ ducat in matrimonium quam polluit per adulterium. Secūda ibi: Sz obijcit̄. Tertia ibi: verum. Jo.

¶ Caſus. Hic intitulat̄. j. q. qua querit̄ an aliquis poſſit ducere in vxorē quā polluit p adulteriū. Et certū eſt ꝙ ſic, niſi in tribus caſibus. ſ. ſi machinatus eſt in mortē viri: vel niſi viuente viro cōtraxit cū ea de facto: vel eo viuente dabit ei fidem de contrahendo cū ea: vt. j. e. relatum. ⁊ ca. ſequenti. ⁊ extra. e. cū haberet. Gra. tamē p vtraqꝫ parte allegat: poſtea ſoluit, et male. j. eo. §. hec vltima. ſed veram ſolutionē ponit in §. hic ſubaudiendum. Et quod dicitur. ſ. in vltimo cap. illicite. intellige ſiue per fornicationē, ſiue p adulterium.

c ¶ Adulterio. h̄ depingitur. j. qō. ſ. an poſſit aliquis in vxorē ducere quā polluit per adulterium. ⁊ videtur ꝙ ſic: vt. j. ea. deniqꝫ. Niſi in tribus caſib⁹: puta ſi viuente marito dederit ei fidē ꝙ ſi maritus premoreretur, eam duceret. Uel ſi alter in mortē mariti cum effectu machinatus eſt: vt. j. e. relatū. † ⁊ ex̄ de eo qui dux. in ma. quā pol. per adul. ſignificaſti. Et in tertio quando publice eā duxit. ex̄. e. cum haberet. Inno. tamē tantū duos caſus excipit. ex̄ eo. ti. veniēs. ⁊ poteſt dici ꝙ tertius continetur ſub primis: quia qui publice contrahit cum aliqua, fidē dat ei ꝙ eam vellet perpetuo habere. Magiſter tamen allegat ad vtrāqꝫ partem, ⁊ poſt diſtinguit, ⁊ male. j. e. §. hec vltima authoritas. vltimo ponit veram ſolutionē in §. hic ſubaudiendum. Car. vult diſtinguere inter publicum adulterium, vt tunc non poſſit ducere eam, ⁊ priuatum vel occultum, vt tunc poſſit. ſed hoc non probauit: arg. pro hoc. xxx. queſt. j. c. vj. Joan. hodie autem ſi quis vxore viuente alij fidem dederit, vel cum ea cōtraxerit de facto: ſi nec ante nec poſt cognouerit eam poſt mortem vxoris contrahere poteſt cum ea: vt extra de eo qui dux. in matri. ca. vlt. H.

d Nullus. Hec verba latius patent ꝗ̄ eorum ſententia. deberet enim potius dici econuerſo, ſcilicet quilibet ducat niſi in tribus caſibus tantum exceptis. reſtringuntur enim hec verba ad duos caſus vel tres tantum: ar. ff. qui pe. tu. credendam. ff. quod vi aut

Adulterio polluta an poſſit a ſuo corruptore duci.

† ⁊ ca. ſi quis viuente.